

vel noxios vel inutiles abolendos esse ita decrevit, ut nullum deinceps ad eorum professionem admitterent. Et Celestinus quintus (21) statum vitamque fratricellorum suo privilegio confirmavit: quod tamen confirmationis privilegium Ioannes 22. aperte infirmum esse dixit: quod Bonifacius ex certis rationabilibus causis (22) ea, quæ Celestinus concesserat, viribus penitus evacuasset. Paulus item tertius ordinem, quem in Italia frater Baptista Cremensis instituit, literis suis probasse dicitur: at nuper & ordo ille a Venetis est edicto publico explosus, & Baptistæ doctrina, cui illius ordinis homines inherabant, Romæ est condemnata. Imbecillum itaque eorum argumentum est, qui ex huiusmodi privilegiis, quæ his facile temporibus vel conceduntur, vel potius extorquentur, novas religiones non aliter ac de cælo lapsas excipiendas esse confirmant: eas quoque quæ nullam regulam ex approbatis habent, nullam vel a suis editam profitentur. Nec eius generis privilegia certa sunt sedis Apostolicæ iudicia, quibus scilicet omnes fideles astringantur. Satis fuerit, si eam habeant auctoritatem, quam epistolæ decretales. Quarum nonnullas constat a posterioribus meliore consilio refutatas: quoniam non ex firmo decreto, sed ex pontificum opinione prodierunt. Et quidem ante Divi Thomæ tempora adeo restricte & gravate novi ordines admittebantur, ut ex tam gravi angustoque iudicio probabile argumentum prudentis consilii sumeretur. Nostro vero hoc sæculo tam multæ sunt religiones a pontificibus confirmatæ, ut qui eas omnes tueri voluerit tanquam ecclesiæ vel utiles vel necessarias, hic imprudentiæ, ne dicam stultitiæ nomine, iure optimo summisque rationibus arguatur. Sed iam liber de conciliorum auctoritate concludendus est. Si prius tamen eorum conatum refutemus, qui in huius loci firmissimam soliditatem impetum facere & incurSIONem voluerunt.

CA-

(21) In ext. Sancta Romana de rel. dom.

(22) Vide etiam extrayag. Quia quorundam, de verb. signific. eiusdem Ioann. 22.

CAPVT POSTREMVM.

In quo refelluntur argumenta capitis primi.

PRimum igitur adversariorum argumentum ex his, quæ superiore libro dicta sunt, promptissime refellitur. Ostendimus enim ecclesiæ nomen principibus, & maioribus solere tribui: & in illis reipublicæ sitam esse auctoritatem, quos Spiritus Sanctus (1) posuit episcopos regere ecclesiam Dei. Ac si ecclesia columna est & firmamentum veritatis, apostoli etiam sunt ecclesiæ fundamenta, ut ad Ephes. cap. 2. & Apoc. 21. dicitur. Corporis quoque robur & firmitas a capite pendet, quod si tollas, cadat corpus necesse est. Episcopi vero populorum capita sunt. Et Petrus ecclesiæ caput est, quemadmodum sequenti libro demonstraturi sumus. At sunt idiotæ episcopi. Valentinus olim, & similes imperitiam sanctorum presbyterorum arguerunt, non contemplantes, quanto pluris sit idiota religiosus a blasphemo & impudente sophista, quemadmodum Irenæus ait lib. quinto. Sabinus quoque idem obiecit concilio Nicæno, ut lib. 2. hist. trip. c. 8. scribitur. Sed & Apostoli idiotæ erant: per quos tamen Deus sapientes huius mundi confudit. Videte, inquit (2), vocationem vestram fratres. Quia non multi sapientes: sed quæ stulta mundi sunt elegit Deus, ut confunderet sapientes. Non propter sapientiam maiorem pastores ecclesiæ firmi in fide & doctrina sunt, sed propter peculiarem Christi procuracionem, ne pastoribus, & doctoribus vacillantibus populus fluctuet, circumferaturque omni vento doctrinæ. Quid vero si sancti episcopi non sunt? An solvendi & ligandi potestatem amittunt? Num pascendi auctoritate earent? Super Cathedram, inquit (3), Moysis sederunt scribae & Pharisei: quodcumque dixerint vobis facite, secundum autem opera eorum nolite facere. Quoniam vero, cum ab aliis plerisque, tum ab Augustino maxime ostensum & patefactum est, per malos etiam

Respon-
ad 1.

(1) Act. 20. (2) 1. Cor. 1. (3) Matth. 23.

administros Christi radios in ecclesiam fundi: supervacaneum erit ei nunc argumento pluribus respondere, cui anto per nos abunde responsum est.

Secund. Ad id quoque quod deinceps sequitur, non est difficile refellitur respondere. Nam sacerdotum veterum acta quidem Christo adversa fuerunt, at sententia hominum alioqui pessimorum non solum verissima, sed reip. etiam utilissima fuit. Quin divinum oraculum fuisse Ioannes evangelista testatur. Cum enim post longam variamque concilii deliberationem Caiphas, qui ut summus pontifex concilio præsidebat, sententiam illam, cui omnes ferme consenserunt, dixisset, *Expedit nobis, ut unus moriatur homo pro populo, & non tota gens pereat*: mox evangelista subiecit, *hoc autem a semetipso non dixit, sed cum esset pontifex anni illius prophetavit*. Qua ex re fit, ut & nostrorum pontificum vita quidem & opera contraria forte sint Domino Iesu: sed eorum iudicia, quæ videlicet a summo pontifice comprobata sint, & vera erunt, & Christianis utilia, ut quæ ad populi salutem sint divinitus instituta. Imo adeo a Spiritu Sancto erunt ob eam causam, quam ab evangelista didicimus, quia scilicet ecclesiæ Christi pontifices sunt. Ac de secundo argumento satis.

3. Argumento fit Tertium vero argumentum sic refellitur. Nego, nullum Christi pactum cum ecclesiæ sacerdotibus esse. Est enim primum cum Petro cæterisque, qui illi in pontificatu succedunt, ut Matth. 16. & Lucæ 22. videre est. Promisit item apostolis, eorumque proinde successoribus Christus spiritum veritatis, Ioannis 14. 15. & 16. Pactum quoque veritatis cum ecclesia initum ad ecclesiæ tandem pastores & doctores referendum est (4). Non enim ecclesiam suam Deus aliter quam orbem administrat, ubi infima per media, media per suprema geruntur, quemadmodum Dionysius admonuit. Pacta vero & conventa illa vetera longe alia ac nostra sunt. Illa enim temporaria erant, sicut & lex & sacerdotium. Ablatum est quippe a Iudæis regnum, ablata lex, translatum sacerdotium. Sacerdotalis autem & veritas & auctoritas paulo ante adventum Christi-

(4) Ezech. 34. & 37.

Christi labefactari cœperunt. Nam, quod antiquat ur, & senescit ac prope interitum est, id debilitetur oportet atque infirmum fiat. Prophetæ igitur, ii vel maxime, qui Christi adventui proximiores fuerunt, identidem hanc legis, veritatis, auctoritatis, sacerdotii, sceptrique ruinam Iudaico populo annuntiabant. Eorum hac de re oracula siquis ad Christi ecclesiam referre nisi ex parte velit, illa prorsus ignorat (5), *Tu es sacerdos in æternum secundum ordinem Melchisedech*. Item (6), *Hic est Deus noster in æternum & in sæculum sæculi, ipse reget nos in sæcula*. Item (7), *In misericordia sempiterna misertus sum tui. Dixit redemptor tuus Dominus, sicut in diebus Noe istud mihi est, cui iuravi ne inducerem aquas ultra super terram: sic iuravi ut non irascar tibi, & non increpem te, montes enim commovebuntur, & colles contremiscent: misericordia autem mea non recedet a te, & fœdus pacis mea non movebitur*. Item (8), *Feriam domum Israel & domum Iuda fœdus novum, non secundum pactum quod pepigi cum patribus vestris: quod irritum fecerunt, &c.* Et paulo post. *Hac dicit Dominus, qui dat solem in lumine diei: Si defecerint leges ista coram me dicit Dominus, tunc & semen Israel deficiet, ut non sit gens coram me cunctis diebus, &c.* Item (9), *Feriam eis pactum sempiternum: & timorem meum dabo in corde eorum, ut non recedant a me*. Item (10), *Percutiam illis fœdus pacis, pactum sempiternum erit eis, cæteraque in novo Testamento similia* (11). *Regnabit in domo Iacob in æternum, & regni eius non erit finis*. Ecce (12) *ego vobiscum sum omnibus diebus usque in consummationem sæculi, ego* (13) *rogabo patrem, & alium paracletum dabit vobis, qui maneat vobiscum in æternum spiritum veritatis, super hanc petram* (14) *adificabo ecclesiam meam, & porta inferi non prevalebunt adversus eam, hic est sanguis novi & æterni Testamenti*. Reprehensiones igitur comminationesque illæ Prophetarum generales ad tempus Dominicæ passionis potissimum referendæ sunt, ut Hieronymus ipse non semel testatur (15).

(5) Psalm. 109. (6) Psalm. 47. (7) Isaiæ 54.
(8) Hierem. 31. (9) Hierem. 32. (10) Ezech. 37.
(11) Luc. 1. (12) Matth. ultim. (13) Ioann. 14.
(14) Matth. 16. (15) In Esai. 3. 56. 57. 59. & 63. cap.

Quid ergo sibi vult, cum quæ adversum antiquos sacerdotum dicta sunt, ea in nostros torquet omnia? Nempe, omnia in figura contingebant illis, scripta sunt autem propter utilitatem nostram. Ea igitur, quæ Prophetæ in illo populo reprehendunt, ad nos quoque pertinent, servato tamen synagogæ ecclesiæque discrimine, ut illa ad tempus, hæc perpetua esse intelligatur. Compertum est autem sine lege & doctrina, sine sacerdote & doctore, sine Christo & spiritu veritatis, ecclesiam nullo posse modo consistere. Quod quoniam aliis locis abunde satis explicatum est, non est hic frustra repetendum. Nam & novæ legis sacerdotibus conferre veteres, scripturarum ignoratio est, Hierem. 3. & 23. Ezech. 34. 2. ad Corinthios 3. & 4. Cui autem aliquando veterum dictum est (16), *Super hanc petram edificabo ecclesiam meam, & porta inferi, &c.* Et rursus (17). *Ego rogavi pro te, ut non deficiat fides tua?* Quibus vero synagogæ sacerdotibus & pastoribus spiritus veritatis promissus est, qui cum ipsis in æternum maneret & in omni institueret veritate? Hieronymus itaque nec de sacerdotum concilio loquitur, nec de omnibus simul ecclesiæ pastoribus. Ad singulas ecclesias, privatosque & pontifices & sacerdotes verba Prophetarum refert, in ecclesiam catholicam eiusque aut sacerdotium, aut veritatem nihil dicit.

At vero illud movere quempiam poterit, quod Esa. 22. cap. Scriptum est. *Expellam te de statione tua, & de ministerio tuo deponam te :: Et vocabo servum meum Eliakim filium Helcia & induam illum tunica tua, & cingulo tuo confortabo eum, & potestatem tuam dabo in manus eius: & erit quasi pater habitantibus Hierusalem, & domui Iuda. Et dabo clavem domus David super humerum eius, & aperiet, & non erit qui claudat: & claudet, & non erit qui aperiat. Et figam illum paxillum in loco fideli, & erit in solio gloria domus patris sui, &c.* Quæ de translatione sacerdotii veteris legis in novum Christi sacerdotium Prophetata esse, in dubium vocari non potest. Quod autem sequitur, videtur sensui nostro esse contrarium. *Auferetur paxillus qui fixus fuerat in loco fideli, & frangetur & cadet: & peribit quod pependerit in*

(16) Matth. 16. (17) Luc. 22. Ioann. 14. & 26.

eo, quia Dominus locutus est. Si enim Christus Dominus, qui tanquam paxillus in ecclesia fixus est, auferatur, & qui ex eo fide ante pependerit, postea peribunt & cadent, quomodo nos ecclesiæ in fide firmitatem perpetuam pollicemur? Quomodo etiam asserimus, Christum ecclesiæ semper pastoribus affuturum? Hoc Hieronymus in commentariis ita solvit (18), ut ad dies novissimos referatur, cum refrigescet charitas multorum, & locum habebit illud, *Putas filius hominis veniens inveniet fidem super terram?* Quod, quemadmodum libro superiore diximus, non sic intelligendum est, quasi nulla tunc ecclesia futura sit, nulla Christi fides, nullum mysticum fidelium corpus, nullus veritatis in eo corpore spiritus, quæ omnia sacris ipsis literis adversarentur: sed usu scripturarum, quod in comparatione aliorum minimum est, nullum esse dicitur. In tantum ergo in illis diebus fidelium numerus minuetur, ut Christus de medio ecclesiæ sublatus esse videatur (19). Sed non avolabit a paucis illis, qui residui erunt doctor suus, dabit eo quoque tempore Christus pastores & doctores (20), *Qui dat eos, donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis filii Dei in virum perfectum in mensuram ætatis plenitudinis Christi. Occurremus enim nos qui vivimus (21), qui relinquimur in adventum Domini, & simul cum Domino erimus.* Ecclesia igitur, eiusque species & forma in finem usque sæculi permanebit, permanebitque adeo cum ea & Christus & spiritus veritatis, sine quibus constare illa non potest. Atque Hieronymus illam Esaia vaticinationem ad Christum secundum anagogen refert. Nam sensum historicum & literalem libro Commentariorum quinto explicuerat. Ex sensu autem anagogico nullum certum argumentum trahitur. Sane vero illud etiam considerandum est, Propheticas illas reprehensiones, non sic in omnes eius temporis pastores & sacerdotes convertendas, ut nullus intelligatur exceptus. Concionatoribus siquidem hoc permissum est, ut quod plerosque tangit, id ita enuncient, quasi tangat omnes. Sic aliquando totus ille populus ab Esaia reprehenditur

(18) Lib. 7. comm. in Esaiam. Matth. 24. (19) Esai. 30.

(20) Ephes. 4. (21) 1. Thessal. 4.

tur (22), tanquam in eo a planta pedis usque ad verticem capitis non sit inventa sanitas: & tamen idem propheta viros aliquos iustos relictos esse fatetur inquit (23), *Nisi Dominus Sabaot' reliquisset nobis semen*, &c. Sic Helias in omnes invehitur quasi relictus sit solus, at dicit illi divinum responsum, *Reliqui mihi septem millia viro- rum, qui non curvaverunt genua sua Baal*. Sed de tertio argumento satis multa diximus. Nam & ex his, quæ superiore libro responsa sunt, poterat abunde confutari.

Quartum
refutat.

Ad quartum vero respondeo primum, conciliorum auctoritatem illi testimonio non inniti. Nihil enim de ecclesiæ conciliis præfinire videtur eo loco Christus, sed unitatis consensionem commendare, cuius ad impetrandum magna vis est. Quod si propter Innocentium 20. dist. cap. *de quibus*, & propter synodum 6. action. 17. & propter synodum Chalcedon. in epistola ad Leonem, de synodis locus ille intelligatur, aliter deinde respondere possumus, quod quemadmodum in nomine principis concilium aggregatur, cum eius auctoritate indicitur, sic synodus ecclesiastica in Christi nomine cogitur, cum indicente Christo, vel eius vicario cogitur. Concilia itaque, quæ præter auctoritatem Romani pontificis sunt, non oportet Christum in medio habeant. Talis autem synodus illa Cypriani fuit. Tametsi ne omnes quidem viri iusti, qui in nomine etiam Christi congregantur, quamvis Christum in medio habeant, ad hunc semper effectum habent, ut veritatem quæstionis propositæ decernere & tenere possint. Sed si fuerit res ad salutem necessaria, hoc fiet illis a patre cælesti, ut vel ab eo, in cuius nomine & auctoritate congregati sunt, probentur, si vera dixerint: vel doceantur, si vera non dixerint. Id enim satis est, ut preces illorum exaudita dicantur iuxta præscriptum Matthæi testimonium. Illæ vero, quæ sequuntur, frivola sunt Calvini calumniæ, quibus non est operæ pretium respondere. Nam priori quidem nunc nunc satis fecisse mihi videor. Posteriori autem & in capitis superioris tertia quæstione ad postremum argumentum, & in ter-

(22) *Esai. 1.* (23) *Esai. 1.*

tertii libri capite ultimo ad quartum respondimus. Sed de quarto argumento hactenus.

Porro ad quintum responsio ante oculos est ex his, quæ dicta sunt. Nam concilium Ariminen. invito Liberio papa hæreticorum opera coactum fuit, ut & in historia ecclesiastica, & in epistola Damasi ad Aphricanos episcopos, & in 15. dist. cap. *sancta Romana*, ex Gelasio refertur. Ephesinum quoque secundum, licet auctore Leone congregatum fuerit, sed Dioscori tum minis tum favoribus corruptum est, pontificis legatis, & quibusdam aliis bonis viris repugnantibus. Ita nusquam fuit confirmatum, sed damnatum potius a Leone & synodo Chalcedonensi. Constantinopolitanum denique illud repugnante ecclesiæ pontifice coactum est, reprobaturque postea in 7. synodo generali 367. patrum, qui apud Nicæam convenerunt. Quo ex loco manifeste refelluntur ii, qui concilii auctoritate retenta, summi pontificis existimant non esse tenendam. Quid enim causæ est, cur concilium Constantinopolitanum primum 150. patrum tanquam unum ex Evangelicis habeatur, hoc autem alterum Constantinopolitanum, ubi multo plures fuerunt episcopi, habeatur pro nihilo? Nempe conciliorum robur ab illo est, pro quo rogavit Christus, ne deficeret fides eius, quo fratres suos posset in fide firmare. Sed de his sequenti libro diligentius.

Quintum
confutat.

Nunc sextum argumentum diluamus. In quo non parva quæstio est, num canones Trullani ecclesiasticam habeant auctoritatem. Nam quod habeant, his argumentis suadet. Primum quod Gratianus nomine sextæ synodi hos canones perpetuo citaverit, ut patet 16. dist. cap. *placuit*, & cap. *Quoniam*. Et de conf. dist. 1. cap. *Iacobus*, & de conc. dist. 2. cap. *didicimus*, & 27. q. 1. cap. *Si quis episcopus* (24). Sexta vero synodus sine dubio ecclesiæ auctoritatem habet, ut paulo post demonstraturi sumus. Trullanos ergo canones catholici probare debemus.

Sextum
diluatur.

Deinde id suaderi potest ex Innoc. 3. de ætat. & qual. ordin. cap. *A multis*, qui in 6. synodo constitutum esse dicit,

Aaa 2

ut

(24) 31. dist. cap. *Quoniam*, 32. dist. cap. *si quis*, 93. dist. cap. *finali*.

ut si quis eorum, qui ad clerum accedunt nuptiali iure mulieri voluerit copulari, hoc ante subdiaconatus ordinem faciat. Constat vero hunc esse canonem 6. inter Trullanos.

Præterea Adrianus papa hos canones & synodum, a qua sunt editi, probat & recipit, ut cernere est 16. dist. cap. *Sextam*, & de conc. dist. 3. cap. *Sextam*. Non igitur de Trullanis canonibus dubitare catholico licet.

Quarto loco id ipsum demonstratur ex 7. synodo act. 3. ubi Tharadius eiusdem, inquit, *sexta synodi recte & divine decreta edita traditosque canones recipio*. Et actione 4. Petrus episcopus dixit (25), *habeo codicem sexta sacra synodi canones continentem. Sanctissimus autem patriarcha Tharadius subiecit, quæ est hæc ignorantia, qua plerique laborant circa hos canones? Scandalum enim est dubitare, num sint sexta synodi*. Et act. 6. Epiphanius, qui loco synodi respondebat Iconomachis, *Sacra*, ait, *sexta synodus posteaquam sententiam suam de una voluntate Christi sub Constantino pronunciaisset, iterum unanimiter omnes divina voluntate post 4. aut. 5. annos congregati duos & centum canones edidit*. Quod si divina voluntate unanimiter illi canones a patribus sunt editi, probati utique sunt septimæ etiam synodi testimonio (26). Atque eadem 7. synodus, *desinierunt*, inquit, *sexta synodi sancti patres conventum per singulas provincias semel in anno fieri. Hunc ergo canonem & nos renovamus*. Auctoritatem ergo finiendi patres illi habuerunt, & si sancti fuerunt, ut hic dicitur, nihil sibi usurparunt contra ecclesiæ regulas. At si præter sententiam Romani pontificis coactum illud concilium est, adversum ecclesiasticas regulas coactum esse constat, habet igitur Trullana hæc synodus solidam auctoritatem, si septimæ synodo credimus. Accedit his, quod 7. synodus actione 5. & 6. Nicolaus in epistola ad Michaellem Imperatorem, concilium Florentinum sess. 5. horum canonum auctoritate utuntur.

Sed mihi rem hanc diligentius consideranti contraria opinio, & probabilior, & gravior videri solet. Cuius sententiæ auctores habeo Anastasium apostolicæ sedis bibliothecarium in

(25) Dist. 16. cap. *Habeo*. (26) 18. dist. cap. *Quoniam*.

procemio in 8. synodum, ad quam iussu Adriani secundi venit, nam erat utriusque linguæ Græcæ & Latinæ peritissimus, ut 63. d. c. 2. dicitur. In eadem opinione est Theophanes Græcus historicus, & Humbertus silvæ candidæ episcopus Apocriarius Leonis noni in libello contra epistolam Michaelis patriarchæ Constantinopolitani. Qui liber citatur a Gratiano (27), ut liber Leonis noni contra epistolam Nicetæ abbatis. Sed & a Latinis non recipi hos canones, referunt Theodorus Balsamon & Mathæus monachus maximi Latinorum detractores, ille in interpretatione eorundem canonum, hic in historia conciliorum & virorum illustrium. Sunt autem argumenta, quæ hanc sententiam confirmant, irrefragabilia. Primum, quod sexta synodus sub Constantino imperatore contra Monothelitas ab Agathone congregata, a Leone secundo comprobata, nullos ediderit canones. Illa vero synodus, quæ sub Iustiniano imperatore postea coacta est, cur sexta synodus appelletur, nulla est causa. Sed de nomine nihil moror. Hoc solum assero, ei concilio nec Romanum pontificem, nec eius legatos interfuisse. Subscriptiones episcoporum videantur, & res fiet manifesta. Iustinianus primum subscripsit, deinde episcopi qui sextæ synodo affuerant, sed nec numero pares, nec nominibus omnino similes, ut Theophanes, & Anastasius evicerunt. Romani vero pontificis, aut legatorum eius nulla subscriptio est.

Alterum argumentum est, quod Iustinianus bis synodum apud Constantinopolim coegisse legitur, prius sub Sergio Romano pontifice, posterius sub Ioanne 7. eodem quoque episcopo Romano. Et de priore quidem Beda (28) de natura rerum cap. 67. ait, *Iustinianum Romana ecclesia pontificem Sergium, quia erratica sua synodo, quam Constantinopoli fecerat, favere, & subscribere nolisset, iussisse Constantinopolim deportari, qui tamen ob culpam perfidia regni gloria postea privatus exul in Pontum secessit*. Hactenus Beda. Et Platina in vita Sergii, *Iustinianus*, inquit, *synodum habuit, in qua nonnulla approbata sunt*

(27) 16. dist. cap. *Clementis*. (28) *Idem Paulus diaconus libr. de Rom. gest. 8. cap. 9. scribit.*

orthodoxæ fidei nequaquam congruentia. Eadem quoque Sergii apocripharius, qui tum Constantinopoli erat, subscriptione sua stolide nimium confirmavit. Verum cum postea Romam delata a Sergio exploderentur, ira percitus Iustinianus Zachariam misit, qui Sergium ad se vinctum traheret. Hactenus Platina. De posteriore autem idem Platina in vita Ioannis 7. ita scribit. Iustinianus eadem stultitia vexatus, qua fuerat ante amissum imperium, Sergio pontifici duos metropolitanos Romam misit, qui Ioannem adhortarentur, ut habita synodo, qua de hominibus crederent orientales, eadem etiam occidentales affirmarent, prepositis libellis in quibus ei subscribendum erat. Homines tamen re infecta ad imperatorem pontifex remisit. Hæc ille. Ac si quis Trullani concilii verba velit expendere, statim deprehendet, quale illud concilium fuerit. Sic enim habent (29). Quoniam sanctæ universales synodi quinta & sexta de mysterio fidei plenissime disputantes canones non fecerunt, propterea nos convenientes in hanc Imperialem urbem sacros canones conscripsimus. Oportebat enim, ut synodus universalis canones ecclesiasticos promulgaret. Hactenus concilium. Principio autem, si in Constant. (30) urbem convenistis, dicite mihi, ecquo evocante convenistis? Anne Romanus aliquis episcopus vobis concilium indixit? Minime id quidem. At Romanus pontifex eo tempore certus erat, catholicus erat, addo etiam, probus erat. Primates autem ecclesiæ sine principis ecclesiastici & veri & catholici & pii voluntate cogere, hoc non est synodum velle facere, sed adversus ecclesiæ principem conspirare. Quemadmodum si regni proceres ad respublicas pertractandas sine regis arbitrio conveniant, coniuratio illa potius, quam congregatio existimabitur. Iustinianus, inquit, eos fecit convenire. Bene profecto narras, nam istum improbum fuisse, & ecclesiæ Romanæ inimicum, memoriæ proditum est. Qualem autem synodum a tali viro profectam esse arbitrabimur? Sed audiamus causam conventus faciendi. Quoniam sanctæ universales synodi quinta & sexta canones non fecerunt, propterea nos in hanc Imperialem urbem convenientes canones conscripsimus. Oportebat enim, ut synodus universalis canones ecclesiasticos promul-

(29) 16. dist. cap. Quoniam. (30) 16. dist. cap. Habet.

mulgaret. Itaque hæc Trullana synodus supplementum duarum esse dicitur, & quod deerat quintæ, & sextæ, id nimirum addidisse. Ideo enim nec sexta aiunt, proprie numeratur, sed περφέκτι, id est quinifexta. Scilicet, nomine sextæ synodi Trullana se prius venditare volebat; at nunc, nec sexta, nec quinta, nec septima est, sed monstrum quoddam quinifexta. Illud vero quis ferat, quod insimulant patres hi duo gravissima concilia tanquam mutila & imminuta, ut causa congregationis necessaria videatur? Enimvero concilium generale ecclesia ne unum quidem habuit, ubi causa, aut hæresis, aut schismatis nulla esset. Trullana hæc synodus sola est, quæ non ad profligandam hæresim, non ad tollendum schisma, sed ad canones edendos cogitur. Ecquid autem erat opus, pastores ecclesiarum omnium suis sedibus cieri, ut post innumeros fere canones, Apostolicos, Nicænos, Ancyritanos, Neocæsarienses, Antiochenos, aliorumque plurimorum & martyrum & confessorum, qui canone secundo Trullano comprobantur, alii centum duo ab his patribus ederentur? Quanto vero gravius sexta synodus egit, quæ causa fidei, ob quam convenerat, absoluta, noluit ecclesiam canonibus onustam discedere. Non igitur necesse erat canones concedere, sed, si verum fateri vultis, alia Iustiniano causa vestræ congregationis fuit, nimirum, ut Latinos, sedemque præsertim Apostolicam infectaretur, utque, quod Platina ait, aliqua vestra auctoritate probaret orthodoxæ fidei nequaquam congruentia. Nam, si, ut ipsi dicitis, post quatuor aut quinque annos (31) a sexta synodo exacta, sub Iustiniano filio Constantini Constantinopolim convenistis, certe (computate tempora) hæc illa est erratica synodus, cui, auctore Beda, Sergius noluit subscribere. Sed iam videamus, ut reliqua, quæ nunc non extant, dissimulentur, cur his centum duobus vestris canonibus subscribere Sergius nec voluerit, nec vero debuerit.

In canone secundo suscipitis & confirmatis 85. canones Apostolorum: hos sedes apostolica non recepit, ut auctor est

Isido-

(31) Theophanes putat a 6. synodo ad hos editos canones 26. annos interfluxisse.

Isidorus 16. dist. cap. *Canones*. Id quod cum ex Leone 9. cap. *Clementis* ead. dist. ostendi potest, tum vero magis ex Gelasio 15. dist. cap. *Sancta Romana*. Cur autem sedes apostolica probet 84. canonem, quem vos probatis, ubi tres Machabæorum libri contra omnium consensum ecclesiarum admittuntur? Atque in eodem secundo canone synodum Cypriani de rebaptizandis hæreticis comprobatis, quasi secundum traditam Aphris consuetudinem lex illa constituta sit, & non magis aduersetur omnibus ecclesiis Dei. Nec enim decretum illud Cypriani, explicari potest ad normam 95. canonis Trullani & 19. Nicæni. Quoniam canon Cypriani de omnibus in uniuersum hæreticis præscriptus est, maxime Donatistas, quos constat in nomine Trinitatis baptizasse. Decretum ergo Cypriani ab uniuersali ecclesia simpliciter reprobatum Sergius approbare non debuit, quod Trullana synodus fecit. In canone tertio ecclesiæ Romanæ legem de bigamis non ordinandis summum ius appellatis, & ex rigore austerum, sedis autem Constantinopolitanæ mollities ac dissolutio benignitas vobis est. Mediam quasi ex duabus compositis, sed talem, qualem ecclesia Latina semper explofit. Iure igitur hanc vestram synodum explofit Sergius.

Canon. 13. iubet, ut hypodiaconi, diaconi, presbyteri, a suis legitimis uxoribus non separentur. Ea consuetudo apud Græcos quidem invaluit, sed synodus generalis eam toti ecclesiæ contra Latinorum usum male præscripsit. Bene ergo Sergius vestros canones reprobavit.

Canone 36. decernitis, ut thronus Constantinopol. æqualia privilegia cum Apostolica sede obtineat, & Alexandrinæ, Antiochenæ, ac Hierosolimitanæ præferatur. Scitis aduersum hunc canonem olim a sancto papa Leone pugnatum. Et quamquam ratione pugnatum est, at sequentes Romani pontifices Constantinopolitanæ huic ambitioni & vanitati contradicere noluerunt. De privil. Antiqua.

Canone 62. præcipitis, in omnibus diebus quadragesimæ, præter sabbatum & dominicam, nullas novas hostias consecrari, sed, ut apud nos in die parasceves, fieri præsanctificatarum sacrificium. Hoc vestris Græcis præcipite, si vultis; Romanus enim episcopus hoc in totam ecclesiam decretum non probaret.

Iam canon 55. nulla nostra confutatione eget, absurdus enim per se est, & manifeste in Romanam ecclesiam iniurius. Ipsum audiamus. *Quoniam intelleximus in Romanorum civitate in sanctis quadragesima diebus, in eius sabbatis ieiunare præter ecclesiasticam traditam consuetudinem: sancta synodo visum est, ut in Romanorum ecclesia si quis fuerit inventus sabbato ieiunans, clericus deponatur, Laicus segregetur.* Num tibi videtur a Romano aliquo pontifice hunc canonem probatum iri? Minime vero gentium. Quid 67? Vide an probandus sit. *Sacra, inquit, scriptura nobis præcipit, ut abstineamus a sanguine & suffocato. Merito igitur damnamus eos, qui cuiuscunque animalis sanguinem arte aliqua condiunt, & sic comedunt.* Ecqua autem maior scripturarum ignoratio esse poterat, quam existimare, præceptum illud Apostolicum ad ea usque tempora perdurasse? Quanto verius Latini decretum Hierosolymitanum, quo ad sanguinem & suffocatum attinebat, ad breve tempus tantisper manere interpretati sunt, quandiu Iudæorum & Gentium consuetudo coalesceret, quandiuque synagogam ecclesia cum honore quodam sepeliret. Abeat nunc Gratianus, & sextæ synodo canones Trullanos tribuat. Innocentius vero decretum Gratiani eodem nomine retulit, quo erat a Gratiano citatum; id quod & D. Thomæ, & aliis quoque viris doctis aliquando accidit, ut Gratiani diligentia fisci capita decreti eminentis auctoribus & titulis referant. Idem quoque Gregorio nono contigit, qui titulo de constitut. nomine Hieronymi commentaria in proverbialia retulit, quæ Hieronymi non esse certum est. Caput autem illud, quod Innocentius citat, habetur 32. dist. cap. *Si quis eorum*, nomine sextæ synodi. Adrianum vero Trullanos canones recepisse, tantum abest a veritate, ut nihil magis veritati possit esse contrarium. Verba siquidem illa reperiuntur in epistola Tharassii ad Adrianum, non, sicut Gratianus memoria lapsus existimavit, in epistola Adriani ad Tharassium. Tharassius itaque recepit illos, non Adrianus, ut patet actione 2. & 3. septimæ synodi. Adrianus siquidem verba Tharassii refert, ut Constantinopolitanos proprio mucrone confodiat. *Si enim, inquit, vos fatemini canones illos divinos & legales esse, canone autem 82. imaginem Christi venerandam esse conceditis, quid nunc contra sa-*